ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ - ਸਬਦ ੧੦੫

ਫਰੀਦਾ ਰੁਤਿ ਫਿਰੀ ਵਣੁ ਕੰਬਿਆ ਪਤ ਝੜੇ ਝੜਿ ਪਾਹਿ ॥

ਸਲੋਕ, ਸੇਖ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੩੮੩

ਫਰੀਦਾ ਰੁਤਿ ਫਿਰੀ ਵਣੁ ਕੰਬਿਆ ਪਤ ਝੜੇ ਝੜਿ ਪਾਹਿ ॥
ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਢੂੰਢੀਆਂ ਰਹਣੁ ਕਿਥਾਊ ਨਾਹਿ ॥੧੦੨॥

ਸਾਰ: ਮਨ ਸਦਾ ਹੀ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਥਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਾ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਨੂੰ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਪੀੜਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਬਦਲਾਵ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਵਿਗਸਦਾ। ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮਨ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਖੋਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਨਿਰਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸੂਝ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਰਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਗਵਾਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਂਦ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਸਾਰ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਸਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਰੁਤਿ ਫਿਰੀ ਵਣੁ ਕੰਬਿਆ ਪਤ ਝੜੇ ਝੜਿ ਪਾਹਿ ॥
ਫਰੀਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੁੱਤ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੰਗਲ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਝੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਵ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਗਦੀ ਧਾਰਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਚਾਣਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਿਟਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਢੂੰਢੀਆਂ ਰਹਣੁ ਕਿਥਾਊ ਨਾਹਿ ॥੧੦੨॥
ਮੈਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਭਾਲਿਆ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਹ ਸੂਝ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਹਰ ਵਸਤ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਭਰਮ ਹੈ। (੧੦੨)

ਤੱਤ: ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਦਲਾਵ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹਰ ਵਸਤ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੂਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਡੇ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਝੂਲਦੇ ਰੁੱਖ ਸਾਡੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੁਝ

ਸਥਿਰ ਭਾਸਦਾ ਸੀ, ਅੰਤ ਉਹ ਵੀ ਅਸਥਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਬੀਤਦਾ ਪਲ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਦਲਾਵ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਗਾਸ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation
ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**